

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Studije

Mikrodržava je koncept prelaska sa organizacije države zasnovane na brojnoj i paternalističkoj administraciji na državu zasnovanu na znanju i profesionalizmu; prelaska sa funkcionalne i partijske pameti na kreativni duh i produktivno razmišljanje. Ali...

Kako riješiti sve vidljiviji problem: s jedne strane imamo sve više studenata, sve više diplomiranih - nezaposlenih, sa druge strane sve manje profesionalizma u Crnoj Gori... Nedostatak profesionalizma (stručnosti za obavljanje posla u svim oblastima) - pojava je za ozbiljno istraživanje. Gdje su korijeni tome? Kuda nas vodi takav nedostatak profesionalnog znanja i profesionalne (ne)odgovornosti? Da li sa ovim nivoom profesionalizma možemo biti konkurentni u EU, kao pojedinci, kompanije, država?... Kada nam predstavnici EU kažu da Crna Gora nema "administrativnih kapaciteta", što su nam rekli?... Na šta su mislili i misle?

"Eto Profesore tvoje mikrodržave! Pa vidite da Evropa traži još administracije...", kaže mi jedan profesor iz administracije... Da li je riječ o broju ljudi?... Ne! Riječ je o znanju ljudi! Ovom izjavom EU kaže: "nemate dovoljno znanja i profesionalizma..." - ne da nema dovoljno ljudi... Govori se o kvalitetu znanja, o aktuelnosti znanja... Da li imamo ambijent da ljudi, mladi, posebno koji znaju, koji su se pokazali i dokazali u međunarodnoj konkurenciji dođu do izražaja? Pojedinačni stručni usponi i mala ostrva znanja u Crnoj Gori nijesu dovoljna za dublji preobražaj crnogorskog društva!

Sve dok se etiketiranje i ogovaranje drugih ljudi shvata kao lična hrabrost, laži o drugome kao lična moralna vrlina, a drskost sopstvenog neznanja kao revolucionarna energija za društvene promjene najposobniji mladi ljudi će napuštati Crnu Goru i rijetko se vraćati. A za Crnu Goru je i odlazak desetak najboljih puno... Kako u ovakvoj atmosferi razvijati profesionalizam?

Kako da ova i slična pitanja postanu predmet javne pažnje? Kada ćemo shvatiti da je ključni identitet Crne Gore u glavama pojedinaca, njihovom znanju, produktivnosti njihovog znanja, inicijativi, kreaciji, a da je to danas mnogo manje u simbolima "klasičnog identiteta"... Ne postoji ni zemlja, ni grb, ni jezik, ukoliko nijesu podastri znanjem, novim idejama, kreativnošću građana te zemlje. Patriotizam bez znanja i bez hrabrosti u donošenju odluka zasnovanih na znanju nikada nije bio osnov bilo čijeg identiteta. A pogotovu ne patriotizam koji se ispoljava kao partijski patriotizam. Šimon Perez, veliki izdanak naroda koji zna kako se čuva sopstveni identitet (koliko samo Nobelovaca ima ovaj narod) kaže da ***ne treba učiti od prošlosti***, već prije svega ***od budućnosti***. Treba da znamo da pogledamo ka svetioniku ispred nas koji nam kaže, kao i kapetanu broda: "Ne idi ovuda... Traži put sa druge strane..." Možda bi mogli i mi da se pozabavimo "djetinjastim pitanjem" sa slike poznatog francuskog slikara i pisca Pola Gogena - slike koju je autor neobično nazvao "Odakle potičemo? Šta smo? Kuda idemo?"... Posebno da se pozabavimo sa drugim i naročito trećim pitanjem.

Da li je nivo problema neprofesionalizma u Crnoj Gori na vrhuncu? Ja hoću da vjerujem u to, a kroz metaforu: Sunce je najveće na zalasku... Zaista, sve veće otvaranje, sve veća zavisnost od tržišta i ulazak u EU će mijenjati našu svijest i odnos prema znanju... Da li je možda jedan konkurs Ministarstva nauke za istraživačke projekte najava nečeg novog, novog prilaza shvatanju problema oko nas? Bilo je prijavljeno oko 200 projekata... Njih skoro 100 je prihvaćeno... U najavi su i novi projekti... Zaista, inicijativa za pohvalu... Sigurno se svijet neće promijeniti sa realizacijom ovih projekata, ali je sigurno da je već **otvoren proces** okretanja interesovanja, posebno akademske misli ka istraživanju, ka otkrivanju činjenica, njihovih uzroka, ka realnim problemima i holističkom shvatanju stvarnosti... Posljedično otvaraju se procesi i budi se sklonost ka **procesnom razmišljanju** koje je osnov stvaranja vizije, čega danas skoro i da nema... Prosto živimo u civilizaciji **treptaja**, živimo **u vremenu nepoštovanja vremena**. Ne smijemo zaboraviti da će na tim projektima biti angažovano 300-400 ljudi... Možda i više... Mladih ljudi prije svega... Crna Gora je danas nažalost puna "eksperata" koji unaprijed znaju rješenja svakog problema. Čak i da znaju, a ne znaju, da li je to dovoljno? Slavni matematičar Gaus je rekao "Znam rješenje problema... Ali ne znam **kako** do njega doći..."... Upravo ovi projekti i uopšte afirmacija istraživanja treba da doprinesu odgovoru kako do rješenja! Na kraju, treba istaći hrabrost resornog Ministarstva i ministarke Vlahović da pokrene uspravane istraživačke ambicije i interese, ne samo u akademskoj sredini, već i u drugim institucijama i kompanijama... Stoga bi film "Čelična lejdi" (život Margaret Tačer) trebalo da pogleda što više ljudi koji su na javnim i menadžerskim funkcijama, da shvate važnost znanja i **hrabrosti** u procesu donošenja odluka. Film je dobar i da mi kao mačo-društvo (kakvo je uostalom i englesko) shvatimo potrebu da sa mačo mita (vladavine muškaraca) brže prelazimo ka racionalnosti i praktičnosti koje su karakteristika "slabijeg pola"...

Za očekivati je da će i ova runda istraživačkih projekata biti važan "treening" naših istraživača i institucija i kompanija za ulazak u veće, evropske projekte. Zar se već sada ne osjeća nedostatak istraživačkih ideja i istraživačkog znanja u povlačenju sredstava iz EU fondova? Upravo ulaganje u istraživanje je jedno od konkretnih razvojnih prioriteta budućeg evropskog društva, zasnovanog na znanju. Lisabonski ugovor predviđa da se u istraživanje ulaže 3% GDP EU, što sada iznosi više od 400 milijardi godišnje. Hiljaditi dio ovog iznosa (što je neka naša mjera u EU) je oko 400 miliona EUR-a. Odobreni projekti Ministarstva nauke su oko 5 miliona... Možete li zamisliti snagu tražnje budućeg evropskog "istraživačkog tržišta" i važnost za budući razvoj... Sve to traži mnogo više učenja, još više profesionalizma i sve manje blaćenja ljudi! Sve više kreativaca i sve manje zlomisliatelja...

Posebnu ulogu i obavezu za učešće na ovom tržištu imaju univerziteti. Univerziteti moraju biti sve više istraživačko-preduzetnički orijentisani. Kada kažem istraživački, tada prije svega mislim na obučavanje i uključivanje studenata u istraživanje i nastavu zasnovanu sve više na rezultatima istraživanja profesora i saradnika u nastavi... Čujemo eho da mladi nijesu za to zainteresovani... To nije sasvim tačno... Pada mi na pamet profesor Jovan Mirković i njegov Istraživački kamp na Ivanovim koritima, Dani mladih istraživača na tehničkim fakultetima UCG, razna takmičenja i posebno naše iskustvo sa UDG. Za međunarodni Dan studenata (04. aprila) ustanovljen je **Dan istraživanja studenata**, a u saradnji sa ISSP, agencijom Damar, Monstat-om, CEED-om... Interesovanje studenata je i za mene bilo iznenađujuće veliko. Vjerovatno je to rezultat činjenice da se istraživanje i metodologija istraživanja i vođenja projekata na UDG ne povezuju samo sa doktorskim i magistarskim studijama, već i sa dodiplomskim, posebno za grupu naprednih

(talentovanih) studenata. Tu je i Fabrika znanja koju UDG organizuje sa Com Trade - najvećom softverskom kompanijom u regionu... Na svakom istraživačkom projektu koji se realizuje na UDG moraju biti uključeni i studenti.

I put oko svijeta počinje prvim korakom...